

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΕΘΝΕΣ & ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: «ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

Α' Εξάμηνο

4 υποχρεωτικά μαθήματα

1. Ευρωπαϊκή Δημόσια Πολιτική I: Διαμόρφωση πολιτικής

Περιγραφή:

Ανάλυση της νομοπαραγωγικής διαδικασίας σε όλες τις φάσεις και στάδια (policy initiation, agenda-setting, policy formulation, deliberation, decision ή προνομοθετική φάση και νομοθέτηση) με επίκεντρο τον ρόλο των δημόσιων θεσμών, πολιτικών και διοικητικών, ενωσιακών και εθνικών (ειδική μνεία στον ενωσιακό ρόλο της ελληνικής διοίκησης).

Τα παραδείγματα πολιτικής (οριζόντια ή τομεακά) επιλέγονται με βάση (α) τις εκάστοτε προτεραιότητες και κατευθύνσεις του ΠΜΣ και (β) τους/τις «χειριστές/στριες» της διοίκησης που επιλέγονται ως ειδικοί εισηγητές και εκπαιδεύονται σχετικά (Επιλογή και παρακολούθηση των σταδίων και φάσεων παραγωγής συγκεκριμένων νομοθετικών πράξεων στα επιλεγμένα πεδία δημόσιων πολιτικών).

2. Στοιχεία ευρωπαϊκού συνταγματικού δικαίου

Περιγραφή:

Στόχος είναι να δοθεί η ευρύτερη θεσμική εικόνα εντός της οποίας θεμελιώνεται και αναπτύσσεται το αποκαλούμενο ευρωπαϊκό ποινικό δίκαιο.

Εξετάζονται τα εξής ζητήματα: Η πολιτική ενοποίηση και η διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού συνταγματικού δικαίου / Η έννοια ενός ευρωπαϊκού Συντάγματος / Ο ρόλος των δικαιωμάτων / Πρακτικά: Προστασία δικαιωμάτων από το ΔΕΕ και το ΕΔΑΔ / Μετασχηματισμοί της εθνικής κυριαρχίας - οι θεσμικές διαστάσεις - η συμμετοχή των κρατών μελών - η δημοκρατική αρχή / Η κατανομή των αρμοδιοτήτων / Θεσμοθέτηση και εξέλιξη των αρμοδιοτήτων της Ένωσης στον χώρο του ποινικού δικαίου (πυλώνες, Σένγκεν, κοινοτικοποίηση κτλ) / Οι

σχέσεις ενωσιακής και εθνικών εννόμων τάξεων / Η αρχή της πολυμορφίας και ο σεβασμός της εθνικής ταυτότητας / Πολιτική κοινότητα ή κοινότητα δικαίου / Στοιχεία ευρωπαϊκού διοικητικού δικαίου: βασικές ουσιαστικές (αρχή αναλογικότητας, αρχή δικαιολογημένης εμπιστοσύνης κλπ) αλλά και διαδικαστικές/δικονομικές αρχές (δικαίωμα έννομης προστασίας, audi alteram partem κλπ).

3. Βασικές έννοιες και θεσμοί του ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου

Περιγραφή: Στόχος είναι η γενική προσέγγιση της λειτουργίας του ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου, με έμφαση τη θεμελίωση και διαμόρφωσή του στο πλαίσιο του συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εξετάζονται τα εξής ζητήματα:

I. Εννοιολογική και λειτουργική πολυδιάσταση του ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου: α) Η (ουσιαστική και δικονομική) αντιμετώπιση του εγκλήματος ως αντικείμενο πολιτικής και δικαιοπαραγωγικής δραστηριότητας του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης . β) ΕΣΔΑ και απονομή της ποινικής δικαιοσύνης.

II. Θεμελίωση και αρχές διαμόρφωσης του ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου στο πλαίσιο της ΕΕ: α) Ενωσιακή έννομη τάξη και παράγοντες ευρωπαϊκής του ποινικού δικαίου / Σημεία τομής συνταγματικού και ποινικού δικαίου. β) Κανονιστικές επιπτώσεις των αρχών της καλόπιστης συνεργασίας και της αποτελεσματικότητας του ενωσιακού δικαίου στο εσωτερικό ποινικό δικαιο. γ) Υπερεθνικό κυρωτικό δικαιο «ποινικής» φύσεως / Σχέση «διοικητικών» και ποινικών κυρώσεων δ) Η ΕΕ ως φορέας ανάπτυξης ενός διεθνικού χώρου ποινικής δικαιοσύνης - Κανονιστικές αρχές / Θέσπιση κανόνων αμοιβαίας αναγνώρισης ποινικών αποφάσεων - Θέσπιση κοινών ελάχιστων κανόνων στο πεδίο του ουσιαστικού και του δικονομικού ποινικού δικαίου - Λειτουργικοί σκοποί του παραγόμενου δικαίου - Αρχές και μηχανισμοί για την ανάπτυξη της αποτελεσματικότητάς του στην εσωτερική έννομη τάξη - όρια και προβλήματα - σχέσεις διάδρασης / Θεσμοθέτηση ενωσιακών οργάνων για τη διευκόλυνση της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας. ε) Συστημική σύλληψη και προοπτικές του ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου.

4. Δικαστική προστασία και αρχή της δίκαιης δίκης στον ευρωπαϊκό χώρο

Περιγραφή:

Στόχος είναι η ανάλυση των ευρωπαϊκών συστημάτων δικαστικής προστασίας (ήτοι ΕΣΔΑ και ΕΕ), με έμφαση στο σύστημα της ΕΕ και στην δια του ΧΘΔ παρεχόμενη προστασία - περαιτέρω η προσέγγιση των εγγυήσεων δίκαιης δίκης σε «ποινικές» διαδικασίες, σύμφωνα με τον ΧΘΔΕ και την ΕΣΔΑ.

Τα ζητήματα που εξετάζονται είναι: α) Δομή και κανόνες του ενωσιακού συστήματος δικαστικής προστασίας / διαφορές από το σύστημα της ΕΣΔΑ / το τεκμήριο λειτουργικής ισοδυναμίας. β) Λειτουργική σημασία και τύπος της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής. γ) ΧΘΔΕ: περιεχόμενο και πεδίο εφαρμογής / σχέση μεταξύ ΧΘΔΕ - ΕΣΔΑ - εθνικού Συντάγματος. δ) Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και συστατικά στοιχεία δίκαιης δίκης σε «ποινικές» διαδικασίες (: άρθρα 47 και 48 ΧΘΔ και άρθρο 6 ΕΣΔΑ).

Β' εξάμηνο

4 υποχρεωτικά μαθήματα*

1. Ευρωπαϊκή Δημόσια Πολιτική II: Υλοποίηση πολιτικής

Περιγραφή:

Τι είναι υλοποίηση της πολιτικής (policy implementation/exécution normative/exécution administrative) και τι περιλαμβάνει η αξιολόγηση (policyevaluation) των ενωσιακών δημόσιων πολιτικών. Οι δύο φάσεις της εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου και των ενωσιακών πολιτικών (α) η ενωσιακή (οι μη νομοθετικές, κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικές πράξεις των άρθρ. 290-291 ΣΛΕΕ- το φαινόμενο της «επιτροπολογίας») και (β) η εθνική (ενσωμάτωση του δικαίου/transposition, streetlevelimplementation).

Τα παραδείγματα είναι τα ίδια που έχουν επιλεγεί στο ΕΔΠΙ.

2. Αμοιβαία αναγνώριση ποινικών αποφάσεων και ποινικό δικονομικό δίκαιο της ΕΕ

Περιγραφή:

Στόχος είναι η εξέταση της υλοποίησης της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης ποινικών αποφάσεων και διαταγών σε συνδυασμό με την «συμπληρωματική» αυτής θέσπιση κανόνων ποινικού δικονομικού δικαίου, κατ' άρθρο 82 ΣΛΕΕ.

Ειδικότερα:

I. Λαμβάνονται δύο βασικά παραδείγματα: α) το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και β) η ευρωπαϊκή εντολή έρευνας. Μέσω αυτών αναλύονται: Οι κανόνες αμοιβαίας αναγνώρισης / Τα όρια της αμοιβαίας εμπιστοσύνης / Η δικαστική προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων / Η πρακτική σημασία του σεβασμού της «εθνικής ταυτότητας». Επιπλέον, ερευνώνται και οι τρέχουσες νομοθετικές εξελίξεις, όπως η πρόταση Κανονισμού για την ευρωπαϊκή εντολή υποβολής και διατήρησης ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων.

II. Πεδίο εφαρμογής και περιεχόμενο επιμέρους οδηγιών σχετικά με τα δικονομικά δικαιώματα υπόπτων και κατηγορουμένων - ενσωμάτωση στο εσωτερικό δίκαιο.

3. Εγκλήματα σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Ουσιαστική και δικονομική προσέγγιση

Περιγραφή:

Στόχος είναι να δοθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα της ποινικής προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, όπως αυτή αναδιαμορφώθηκε μετά τη Συνθήκη της Λισαβώνας.

Εξετάζονται τα εξής ζητήματα: α) Οι βασικοί άξονες της πολιτικής της Ένωσης για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της - το δυαδικό σύστημα αντιμετώπισης («διοικητικό» ποινικής φύσεως και strictosensu ποινικό). β) Απάτη και συναφή εγκλήματα (δωροδοκία, απιστία, νομιμοποίηση εσόδων) σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ - ρυθμίσεις γενικού μέρους ποινικού δικαίου- σχέση ποινικών και διοικητικών κυρώσεων. β) Εσωτερικές και εξωτερικές έρευνες της Olaf - διαδικαστικές εγγυήσεις - συνεργασία με εθνικές αρχές και Ευρωπαϊκή Εισαγγελική Αρχή. γ) Ευρωπαϊκή Εισαγγελική Αρχή - δομή - αρμοδιότητες - έρευνες- εφαρμοστέο δικονομικό δίκαιο - θεμελιώδη δικαιώματα και δικαστική προστασία.

4. Δίκαιο των ευρωπαϊκών εγκλημάτων. Ουσιαστική και δικονομική προσέγγιση

Περιγραφή:

Στόχος είναι προέχοντας η προσέγγιση των αποκαλούμενων Euro-crimes, δηλαδή εκείνων που απαριθμούνται στην παρ. 1 του άρθρου 83 ΣΛΕΕ κι έχουν μέχρι σήμερα αποτελέσει ρυθμιστικό αντικείμενο οδηγιών.

Ειδικότερα εξετάζονται, υπό ουσιαστική και δικονομική έποψη, εγκλήματα σχετικά με: εμπορία ανθρώπων - παιδική πορνογραφία και σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών - επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών - προστασία του ευρώ - τρομοκρατικές πράξεις - νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Περαιτέρω, προκειμένου να δοθεί μια όσο το δυνατό πληρέστερη εικόνα του εν γένει δικαίου των ευρωπαϊκών εγκλημάτων, εξετάζονται και άλλοι τομείς εγκληματικότητας που θίγουν την αποτελεσματική εφαρμογή πολιτικών της Ένωσης και η αντιμετώπισή τους αποτέλεσε αντικείμενο οδηγιών. Πρόκειται για τις οδηγίες που θεσπίστηκαν ήδη πριν από την Συνθήκη της Λισαβώνας για την ποινική προστασία του περιβάλλοντος καθώς και μετέπειτα για την οδηγία σχετικά με τις ποινικές κυρώσεις για την κατάχρηση της αγοράς.

*Σε αντικατάσταση ενός εκ των μαθημάτων του εν λόγω εξαμήνου, παρέχεται η δυνατότητα επιλογής ενός μαθήματος από τις άλλες ειδικεύσεις του ΠΜΣ («Διεθνές δίκαιο και διπλωματικές σπουδές», «Δίκαιο του περιβάλλοντος και της ενέργειας»).